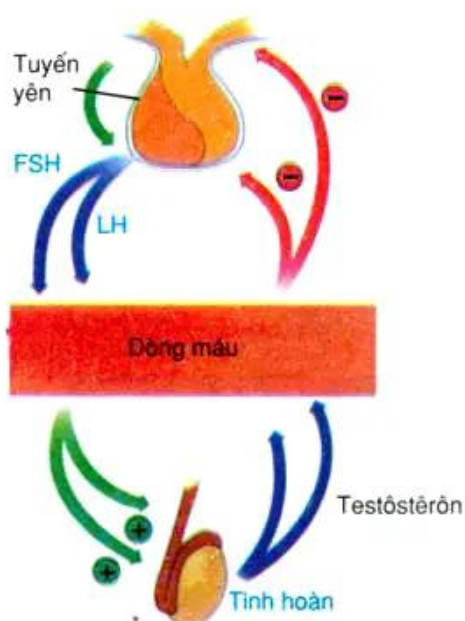

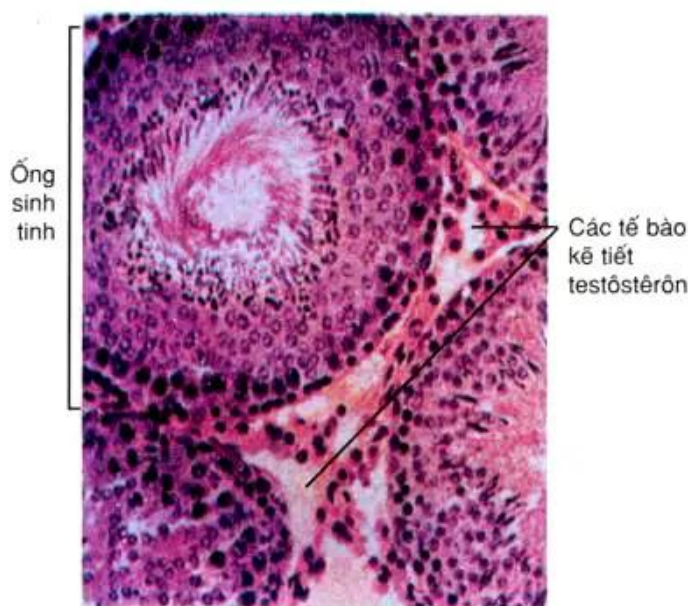
■ Tuyến sinh dục bao gồm tinh hoàn (ở nam) và buồng trứng (ở nữ). Tinh hoàn và buồng trứng, ngoài sản sinh ra các tế bào sinh dục (sẽ học ở bài 60 và 61), còn tiết ra các hoocmôn sinh dục có tác dụng đối với sự xuất hiện những đặc điểm giới tính nam và nữ, cũng như thúc đẩy quá trình sinh sản.

Hoạt động tiết của các tuyến này chịu ảnh hưởng của các hoocmôn FSH và LH từ tuyến yên tiết ra.

I - Tinh hoàn và hoocmôn sinh dục nam

Hình 58-1. Sơ đồ hoạt động của tế bào kẽ dưới tác dụng của hoocmôn tuyến yên

Hình 58-2. Vị trí của các tế bào kẽ tiết hoocmôn sinh dục nam

▼ - Dựa vào hình 58-1, 58-2 để hoàn chỉnh thông tin sau :

Bước vào tuổi dậy thì, dưới tác dụng của các hoocmôn do tuyến yên tiết ra, làm cho các nằm giữa các ống sinh tinh trong tinh hoàn tiết hoocmôn sinh dục nam, đó là.....

Testôstêrôn có tác dụng gây những biến đổi cơ thể ở tuổi dậy thì của nam.

- Hãy đánh dấu ✓ vào ô trống những dấu hiệu nào trong bảng 58-1 mà em thấy xuất hiện ở bản thân (đối với nam).

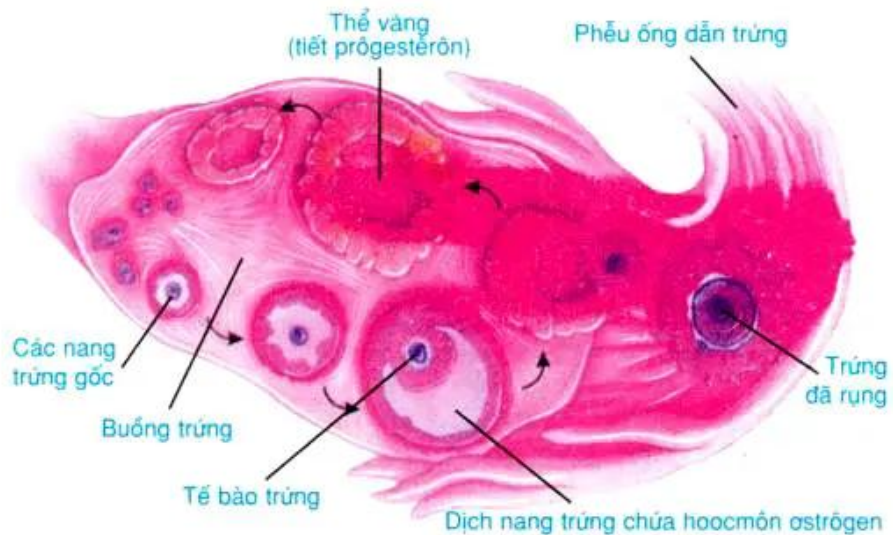
Bảng 58-1. Những dấu hiệu xuất hiện ở tuổi dậy thì của nam (khoảng 11 - 12 tuổi)

☐ Lớn nhanh, cao vượt	☐ Cơ bắp phát triển
☐ Sụn giáp phát triển, lộ hầu	☐ Cơ quan sinh dục to ra
☐ Vỡ tiếng, giọng ồm	☐ Tuyến mồ hôi, tuyến nhờn phát triển
☐ Mọc ria mép	☐ Xuất hiện mụn trứng cá
☐ Mọc lông nách	☐ Xuất tinh lần đầu
☐ Mọc lông mu	☐ Vai rộng, ngực nở

II - Buồng trứng và hoocmôn sinh dục nữ

▼ - Quan sát hình 58-3 và hoàn chỉnh các thông tin dưới đây :

Ở các em gái, khoảng 10 - 11 tuổi, hai buồng trứng bắt đầu hoạt động. Dưới tác dụng của kích thích tố buồng trứng do tiết ra, các tế bào trứng bắt đầu phát triển trong các..... Đó là lớp tế bào biểu bì dẹp bao

Hình 58-3. Quá trình phát triển của trứng và tiết hoocmôn buồng trứng

quanh tế bào trứng, sau đó dày lên và phân chia tạo thành nhiều lớp. Các tế bào lớp trong tiết hoocmôn là *hoocmôn sinh dục nữ*. Nang trứng càng phát triển, hoocmôn tiết càng nhiều đẩy tế bào trứng về một phía. Nang trứng lộ dần ra bề mặt buồng trứng, lúc này trứng chín và rụng dưới tác dụng của LH. Sau khi trứng rụng, bao noãn trở thành thể vàng, tiết Hoocmôn này có tác dụng trong sự sinh sản (sẽ nghiên cứu ở bài 62).

Oestrôgen có tác dụng gây nên những biến đổi cơ thể ở tuổi dậy thì của nữ.

- Hãy đánh dấu (✓) vào ô trống những dấu hiệu nào trong bảng 58-2 mà em thấy xuất hiện ở bản thân (đối với nữ).

Bảng 58-2. Những dấu hiệu xuất hiện ở tuổi dậy thì của nữ (10 - 11 tuổi)

☐ Lớn nhanh	☐ Hồng nở rộng
☐ Da trở nên mịn màng	☐ Mông, đùi phát triển
☐ Thay đổi giọng nói	☐ Bộ phận sinh dục phát triển
☐ Vú phát triển	☐ Tuyến mồ hôi, tuyến nhờn phát triển
☐ Mọc lông mu	☐ Xuất hiện mụn trứng cá
☐ Mọc lông nách	☐ Bắt đầu hành kinh

Tinh hoàn và buồng trứng, ngoài chức năng sản sinh tinh trùng và trứng, còn thực hiện chức năng của các tuyến nội tiết. Các tế bào kẽ trong tinh hoàn tiết hoocmôn sinh dục nam (testôstêrôn); các tế bào nang trứng tiết hoocmôn sinh dục nữ (ôstrôgen). Các hoocmôn này gây nên những biến đổi ở tuổi dậy thì, trong đó quan trọng nhất là những dấu hiệu chứng tỏ đã có khả năng sinh sản (xuất tinh lần đầu ở nam, hành kinh lần đầu ở nữ).

Câu hỏi và bài tập

1. Trình bày các chức năng của tinh hoàn và buồng trứng.
2. Nguyên nhân dẫn tới những biến đổi cơ thể ở tuổi dậy thì ở nam và nữ (trong tuổi vị thành niên) là gì? Trong những biến đổi đó, biến đổi nào là quan trọng cần lưu ý?

Em có biết?

Mặc dù đặc điểm giới tính là do cặp nhiễm sắc thể giới tính quyết định: XY (đối với bé trai) và XX (đối với bé gái) nhưng trong 5 - 6 tuần tuổi, phôi vẫn chưa có sự phân hoá giới tính. Bắt đầu từ tuần thứ 7 đến tuần thứ 9 mới có sự phân hoá do các hoocmôn từ tuyến trên thân và tinh hoàn tiết ra. Sự phân hoá về cấu tạo bên trong cũng như bên ngoài kết thúc vào tuần thứ 12 trong quá trình phát triển phôi thai. Đến lúc này tinh hoàn chuyển sang "trạng thái ngủ" cho đến khi bước vào tuổi dậy thì mới hoạt động trở lại dưới ảnh hưởng của các hoocmôn tuyến yên.